Bazy Danych laboratorium

Laboratorium **BD10**

Zagadnienie: Tworzenie raportów w środowisku Oracle przy pomocy Jasper Reports

Jasper Reports jest opartym o Javę narzędziem umożliwiającym tworzenie zaawansowanych raportów, które można wyświetlać na ekranie, drukować na drukarce czy też eksportować do formatów takich jak PDF, HTML, MSExcel, RTF, ODT, XML.

I. Konfiguracja środowiska Jasper Reports

1. Do opracowywania raportów zostanie użyte narzędzie iReport Designer. Jest to narzędzie służące do projektowania wzorców raportów dostępne na stronie:

http://community.jaspersoft.com/project/ireport-designer

lub w zasobach uczelnianych.

Rozpakowaną zawartość należy umieścić w dowolnym folderze swojego komputera:

Adres C:\iReport-5.6.0			
Nazwa 📤	Rozmiar	Тур	Data modyfikacji
i bin		Folder plików	2016-07-01 16:29
etc etc		Folder plików	2016-07-01 16:29
ide10		Folder plików	2016-07-01 16:29
ireport		Folder plików	2016-07-01 16:28
icense-text-files		Folder plików	2016-07-01 16:28
		Folder plików	2016-07-01 16:28
platform9		Folder plików	2016-07-01 16:28
Changelog	43 KB	Dokument tekstowy	2014-05-28 09:31
LICENSE_ireport	35 KB	Dokument tekstowy	2013-02-20 09:07
notice	4 KB	Dokument tekstowy	2013-02-20 09:07
readme	1 KB	Dokument tekstowy	2013-02-20 09:07
Third-Party-Notices	279 KB	Adobe Acrobat Docu	2014-05-28 08:19

2. Oprogramowanie iReport Designer korzysta z bibliotek Java (jdk....) i dlatego należy zainstalować odpowiednią dla systemu operacyjnego wersję. 1 Przed pierwszym uruchomieniem iReport Designer należy zmodyfikować plik konfiguracyjny...iReport-5.6.0\etc\ireport.conf:

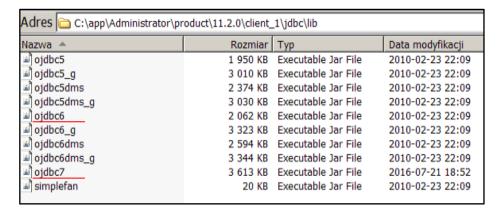
default location of JDK/JRE, can be overridden by using --jdkhome <dir> switch jdkhome="C:\Program Files\Java\jdk1.7.0_79"

W odkomentowanej linii jdkhome należy podać pełną ścieżkę do biblioteki jdk.

1

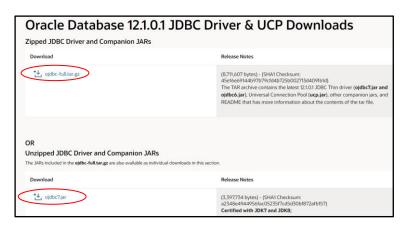
¹ Dla Windows XP odpowiednią wersją jest jdk1.6.0 xx, a dla Windows 7, 8 i 10 - jdk1.7.0_xx. Nowsze wersje bibliotek Javy, np. jdk1.8.0 xx mogą uniemożliwiać prawidłowe funkcjonowanie oprogramowania iReport Designer.

3. Jeśli na komputerze jest zainstalowane oprogramowanie Oracle w postaci serwera bazodanowego lub klienta bazodanowego to odpowiedni sterownik znajduje się w *ORACLE_HOME*, np.:

4. Sterowniki do bazy Oracle można również pobrać ze strony:

http://www.oracle.com/technetwork/database/features/jdbc/jdbc-drivers-12c-download-1958347.html

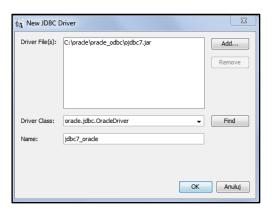

lub z zasobów uczelnianych (Laboratorium BD10.zip).

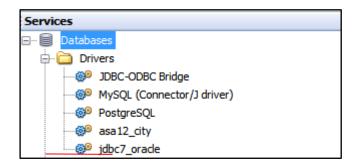
Pobrany sterownik można umieścić w dowolnym folderze komputera, np. w folderze ..\iReport-5.6.0.

II. Definiowanie połączenia ze schematem na serwerze Oracle

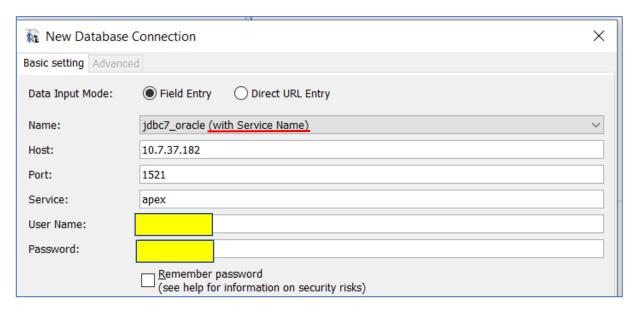
1. Po uruchomieniu *iReport Designer* należy z menu *Okno/Usługi*, rozwinąć drzewko *Databases/Drivers*, kliknąć prawym przyciskiem myszy na *Drivers* i wybrać *New driver*. Zarejestrować, poprzez przyciski *Add...*i *Find*, driver jdbc, nadając mu własną nazwę, np.:

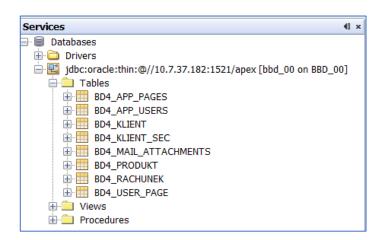
2. Wybierając prawym przyciskiem myszy zarejestrowany driver:

można przystąpić do definiowania połączenia ze schematem bazodanowym (Connect Using):

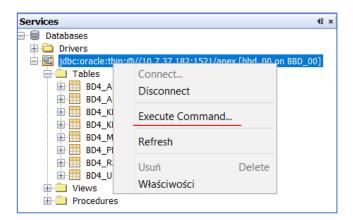
Po zatwierdzeniu definicji na liście połączeń widoczne będą obiekty bazodanowe wybranego schematu:

co oznacza, że połączenie zostało nawiązane.

3. Wybierając prawym przyciskiem myszy zdefiniowane połączenie uruchomić Execute Command i wykonać dowolne zdanie select:

3

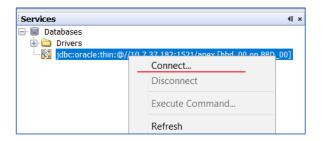

Szczególną uwagę zwrócić na zawartość tabel modelu BD4_RACHUNEK, gdyż na jego podstawie zaprezentowane zostanie tworzenie szablonu raportu typu ewidencyjnego².

4. Zakończyć pracę z iReport Designer.

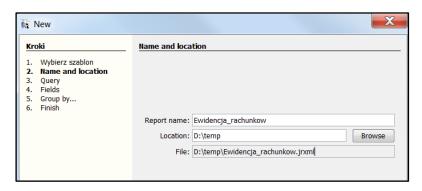
III. Projektowanie raportu w formacie pdf

1. Uruchomić iReport Designer i w panelu Services uaktywnić prawym przyciskiem myszy połączenie z bazą danych na podstawie opracowanej wcześniej definicji jdbc :

Po rozwinięciu folderu *Tables* widoczne będą tabele schematu.

- 2. Z głównego menu należy wybrać funkcję Plik/New..., a następnie przycisk Launch Report Wizard. Przy pomocy uruchomionego kreatora wypełniać poszczególne formularze.
- 3. Na formularzu Name and location podać nazwę raportu oraz docelowy folder:

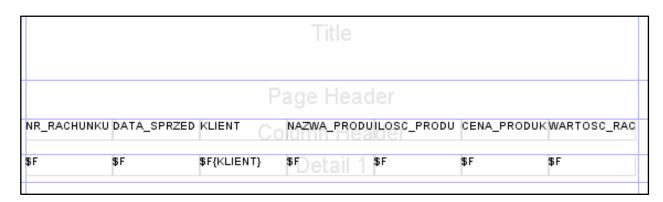

² Na liście tabel powinny znajdować się tabele z prefiksem BD4 utworzone wcześniej na podstawie materiału Laboratorium BD7. Dodatkowo w pliku Laboratorium BD10.zip zostały umieszczone odpowiednie skrypty implementujące ten model (rachunek_create, rachunek_drop i rachunek_populate).

- 4. Na formularzu *Query*, poprzez przycisk *New*, jako typ źródła danych wybrać *NetBeans Database JDBC connection*, a na następnym formularzu nazwać to połączenie, np.: {USER}_rachunki³ oraz z listy rozwijalnej wybrać odpowiednie. Przy pomocy przycisku *Test* sprawdzić poprawność połączenia. Przyciskiem *Save* zapisać tę definicję.
- 5. W polu *Query (SQL)* wpisać odpowiednie zdanie SQL, na podstawie którego będzie sporządzony raport, np.:

(można wgrać z pliku jasper_ewidencja.sql z Laboratorium BD10.zip).

- 6. Na formularzu *Field*s wybrać wszystkie pola przyciskiem ">>", a formularz *Group by...* pozostawić bez zmian. Zakończyć pierwszy etap tworzenia raportu.
- 7. W panelu *Report Inspector* widoczna jest struktura opracowywanego dokumentu. Rozwinąć folder *Fields*. Powinny być widoczne wszystkie nazwy kolumn zawarte w zdaniu SQL, na podstawie którego powstaje raport.
- 8. Z głównego menu rozwinąć funkcję *Preview* i wybrać *Internal Preview* jako format domyślny tworzonego raportu.
- 9. Na głównym pulpicie roboczym (w części środkowej ekranu) zwrócić uwagę na dwie zakładki: *Designer* oraz *Preview*. Pierwsza z nich to główny obszar roboczy tworzonego raportu, a druga to podgląd raportu w ustalonym formacie.
- 10. Metodą *Drag and Drop* należy przenieść odpowiednie pola z folderu *Fields* w panelu *Report Inspector* na pulpit roboczy *Designer* do sekcji *Detail 1*. Przykładowy wygląd wersji roboczej raportu może wyglądać tak:

a po wybraniu zakładki Preview jako raport:

opr. Józef Woźniak 5

_

³ Zmienna USER oznacza nazwę zalogowanego użytkownika czyli pełna nazwa powinna wyglądać na przykład KX4L_01_rachunki. Jest to bardzo pomocne w przypadku, gdy na tej samej instalacji Jasper Reports będzie pracowało kilku użytkowników, na przykład w laboratoriach uczelnianych.

NR_RACHUNKU	DATA_SPRZED	KLIENT	NAZWA_PRODU	JILOSC_PRODUK	(CENA_PRODUK	WARTOSC_RAC
1	02.01.22 00:00	Boczyński	Portfel	4	50	200
2	02.01.22 00:00	Misiowiec Jacek	Koszulka polo	2	150	300
3	02.01.22 00:00	Misiowiec Jacek	Torebka	1	125	125

Uwaga:

Wskazane jest, aby na pulpicie widoczny był obszar iReport Output. Jeśli tak nie jest należy wybrać Okno / Report Output. Ро wykonaniu w projekcie raportu można wykonać jego kompilację w celu upewnienia się, że projekt jest prawidłowy. Do tego celu służy przycisk:

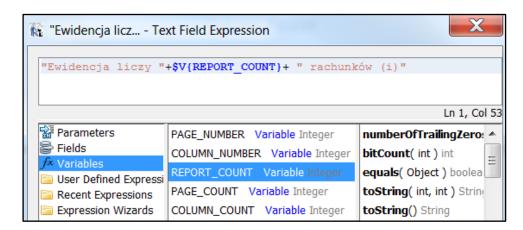
- 11. Rozwinąć w głównym menu funkcję Okno i wybrać Palette (Ctrl+Shift+8).
- 12. Z Palette wybrać obiekt Static Text i położyć go w sekcji Title projektu raportu. Dwuklik na obiekcie umożliwi zmianę tekstu na "Ewidencja rachunków". Można to zrobić również w panelu Właściwości, który pokazuje zawsze właściwości aktualnie wybranego obiektu. Sformatować ten obiekt według uznania.
- 13. W podobny sposób sformatować nagłówki kolumn raportu, a pod etykietami wstawić linię przebiegającą przez całą długość wiersza. Nagłówki kolumn i kolumny z danymi tak rozmieścić, aby były widoczne wszystkie dane. Jeśli szerokość strony jest za mała można zmienić orientację z Portrait na Landscape (należy w Report Inspector wskazać nazwę szablonu (Ewidencja rachunkow) i we właściwościach odnaleźć właściwość Orientation).

		Ewide	ncja rachunków			
Nr rachunku	Data	Klient	Produkt	llość [szt.]	Cena	Wartość
1	02.01.22 00:00	Boczyński Edward	Portfel	4	50	200
2	02.01.22 00:00	Misiowiec Jacek	Koszulka polo	2	150	300
3	02.01.22 00:00	Misiowiec Jacek	Torebka	1	125	125

- 14. W celu wstawienia obrazka (logo firmy) do sekcji Title należy z Palette wybrać obiekt Image i położyć go w lewej części sekcji, a następnie wybrać załączony, w Laboratorium BD10.zip, plik my_logo.gif (lub swój własny) i manualnie sformatować.
- 15. Z Palette / Tools wybrać Current Date i wstawić w prawym górnym rogu sekcji Title dobierając format daty według uznania.

- 16. W panelu *Report Inspector* rozwinąć folder *Column Header*, odnaleźć obiekt *Line* stanowiący podkreślenie nagłówka raportu i metodą Kopiuj i Wklej utworzyć kopię w sekcji *Summary.* We właściwościach zmienić wartość w polach *Left* i *Top* na 0.
- 17. Z *Palette / Tools* wybrać *Page X of Y* i położyć z prawej strony sekcji *Page Footer.* We właściwościach tego obiektu znaleźć właściwość *Text Field Expression* i zmienić napis na język polski.

18. Z *Palette* wybrać *Text Field* i położyć go w sekcji *Summary*. We właściwościach rozwinąć właściwość *Text Field Expression* i zdefiniować ją jako:

- 19. Dokonać końcowych modyfikacji raportu polegających na justowaniu nagłówków i danych, ustaleniu wielkości czcionki i typu czcionki czy wysokości każdej z sekcji oraz zmiany formatu wyświetlanej daty (może być przydatna właściwość *Pattern* dla danego pola).
- 20. Ostateczna postać raportu powinna wyglądać podobnie do przedstawionej poniżej:

Demo	•	Ewidencja rachunkóv				
Nr rachunku	Data	Klient	Produkt	llość [szt.]	Cena	Wartość
1	02.01.22 00:00	Boczyński Edward	Portfel	4	50	200
2	02.01.22 00:00	Misiowiec Jacek	Koszulka polo	2	150	300
3	02.01.22 00:00	Misiowiec Jacek	Torebka	1	125	125
198	06.10.22 00:00	Nowak Adam	Koszulka polo	9	150	1350
199	06.10.22 00:00	Walecki Franciszek	Buty męskie	4	110	440
200	06.10.22 00:00	Konieczny Albert	Spodnie	4	180	720

W menu głównym w sekcji *Preview* zmienić ustawienie na *PDF Preview* oraz powtórnie wykonać podgląd raportu (ikona *Run again* po prawej strony zakładki *Preview*).

Można zauważyć, że w pliku pdf brak jest niektórych polskich czcionek:

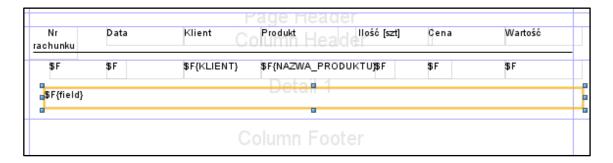
Klient	Produkt	llo [szt.]	Cena	Warto
Boczyski Edward	Portfel	4	50	200
Misiowiec Jacek	Koszulka polo	2	150	300
Misiowiec Jacek	Torebka	1	125	125
Konieczny Albert	akiet	9	150	1350

Zostanie to omówione w dalszej części materiałów.

IV. Definiowanie alternatywnych kolorów dla wierszy raportu

Dwiema najbardziej popularnymi metodami zwiększania czytelności danych w części *Detail* raportu są obramowywanie pól raportu liniami o odpowiedniej grubości oraz naprzemienne kolorowanie wierszy przy pomocy zdefiniowanego koloru. Poniżej zostanie zaprezentowany ten drugi sposób.

1. Wykorzystując opracowany wcześniej projekt raportu *Ewidencja_rachunkow* zawierający siedem pól tekstowych, poprzez właściwości lub manualnie, dla sekcji *Detail 1* zwiększyć ponad dwukrotnie wysokość (*Band height*) sekcji (np. z 20 na 45), a następnie wprowadzić nowe pole tekstowe (*Text Field*) poniżej istniejących o długości takiej jak sumaryczna długość wszystkich istniejących pól.

2. Ustawić właściwości tego pola, jak poniżej:

Left: taka sam jak wartość Left dla pola \$F{NR_RACHUNKU}

Hight: taka sama jak wartość Hight dla pól powyżej

Backcolor. wybrać kolor, np. [204,204,204] - szary

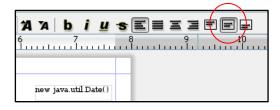
Opaque: ustawić

Print When Expression: \$V{REPORT_COUNT}.intValue() % 2 == 0

Text field Expressions: " "

3. Przy pomocy prawego przycisku myszy na tym polu wybrać funkcję Send To Back.

4. Zaznaczyć wszystkie pola z danymi (Ctrl+myszka) i wybrać dla nich wyśrodkowanie w poziomie przy pomocy przycisku pokazanego poniżej:

lub poprzez właściwości ustawić Vertical Alignment na Middle.

5. Odczytać wartość *Top* dla pól z danymi (powyżej) i taką samą wartość ustawić dla projektowanego pola. Zmienić wysokość sekcji Details 1 tak, aby wiersz raportu wypełniał ją prawie całkowicie. Projekt powinien wyglądać podobnie do przedstawionego poniżej:

My Log	0	Ewidencja rachunków			/06/2023	
Nr rachunku	Data	Klient	Produkt	llość [szt.]	Cena	Wartość
1	02.01.22 00:00	Boczyński Edward	Portfel	4	50	200
2	02.01.22 00:00	Misiowiec Jacek	Koszulka polo	2	150	300
3	02.01.22 00:00	Misiowiec Jacek	Torebka	1	125	125
4	02.01.22 00:00	Konieczny Albert	Żakiet	9	150	1350

6. Zmienić właściwość Print When Expression pola będącego barwnym paskiem (Report Inspector / sekcja Detail 1 / pole tekstowe "") na: \$V{REPORT_COUNT}.intValue() % 2 == 1 i ponownie wygenerować raport.

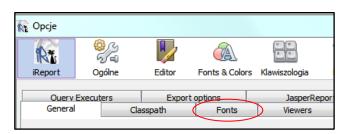
Demo Demo	0	Ewiden	09.	/06/2023		
Nr rachunku	Data	Klient	Produkt	llość [szt.]	Cena	Wartość
1	02.01.22 00:00	Boczyński Edward	Portfel	4	50	200
2	02.01.22 00:00	Misiowiec Jacek	Koszulka polo	2	150	300
3	02.01.22 00:00	Misiowiec Jacek	Torebka	1	125	125
4	02.01.22 00:00	Konieczny Albert	Żakiet	9	150	1350

8. Zakończyć pracę z iReport Designer.

V. Zastosowanie dodatkowych bibliotek fontów przy projektowaniu i generowaniu raportów

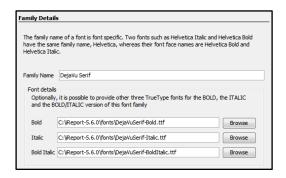
W *iReport Designer* możliwe jest używanie różnych rodzajów fontów. Zostanie to zaprezentowane na podstawie fontów z grupy DejaVu Serif.⁴

- 1. Ze strony <u>https://www.fontsquirrel.com/fonts/dejavu-serif</u> należy pobrać plik z fontami (*dejavu-serif.zip*) i rozpakować go w folderze roboczym.⁵
- 2. Uruchomić iReport Designer i przejść do funkcji Narzędzia / Opcje i zakładki Fonts.

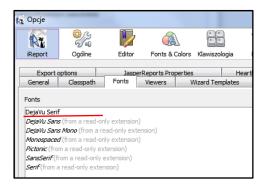
Przy pomocy przycisku Install Font uruchomić kreator instalacji fontów.

3. Na formularzu *Font selection* poprzez przycisk *Browse* wybrać plik DejaVuSerif.ttf. Na następnym formularzu *Family Details* uzupełnić pola dla fontów typu Bold, Italic i Bold Italic:

Pozostałe formularze pozostawić bez zmian. Zakończyć instalację.

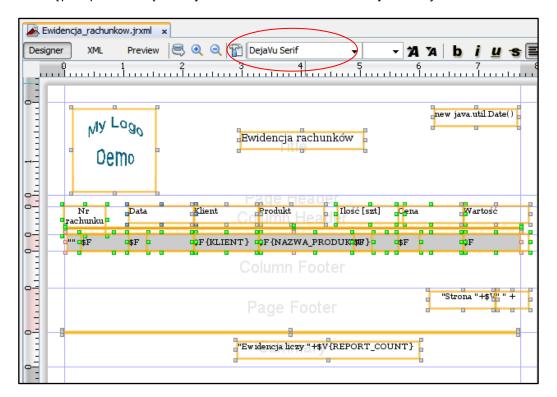
Zainstalowane fonty powinny być widoczne na liście Fonts:

⁴ Innym sposobem otrzymania polskich znaków w raporcie w formacie *pdf* jest ustawienie dla pól, w których te znaki występują lub mogą występować, właściwości *Pdf Encoding* na *CP 1250 (Central European)*. Wtedy instalowanie dodatkowych fontów tylko ze względu na polskie znaki jest niepotrzebne.

⁵ Fonty znajdują się również w *Laboratorium BD10.zip*.

Otworzyć projekt raportu *Ewidencja_rachunkow* i wybrać wszystkie jego elementy, a następnie po rozwinięciu listy fontów znaleźć zainstalowany font DejaVu Serif.

Dla wybranych elementów ustawić tę czcionkę.

5. Wygenerować raport. Można zauważyć zmianę typu czcionki oraz dodatkowo pojawienie się polskich znaków w pliku pdf.

Nr rachunku	Data	Klient	Produkt	Ilość [szt.]	Cena	Wartość
1	02/01/2022	<u>Boczyński Edwa</u> rd	Portfel	4	50	200
2	02/01/2022	Misiowiec Jacek	Koszulka polo	2	150	300
3	02/01/2022	Misiowiec Jacek	Torebka	1	125	125

VI. Opracowywanie sparametryzowanego raportu

Bardzo często przy generowaniu raportów zachodzi potrzeba dynamicznego ustalania filtrów mających wpływ na zbiór danych, które mają być uwidocznione na raporcie czyli ogólna postać zdania select musi być wzbogacona o frazę where:

select (kolumny) from tabela (perspektywa) where kolumna = {parametr};

Zmienna {parametr} jest określana dynamicznie na poziomie aplikacji, a nie na poziomie bazy i musi być wkomponowana w zdanie select, które w bazie wykona to zapytanie i zwróci odpowiedni zbiór danych.

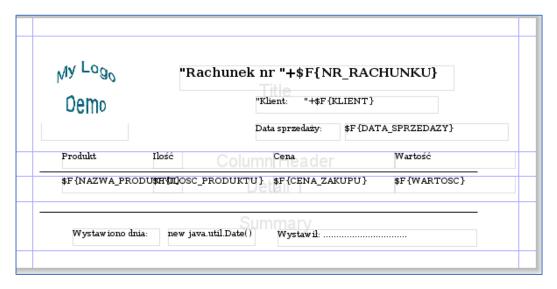
Poniżej zostanie zaprezentowany sposób parametryzowania raportu na przykładzie raportu będącego wizualizacją pojedynczej transakcji (rachunku).

1. W iReport Designer utworzyć szablon raportu na podstawie zdania SQL:

```
select * from bd4_transakcje
where nr_rachunku = 1
```

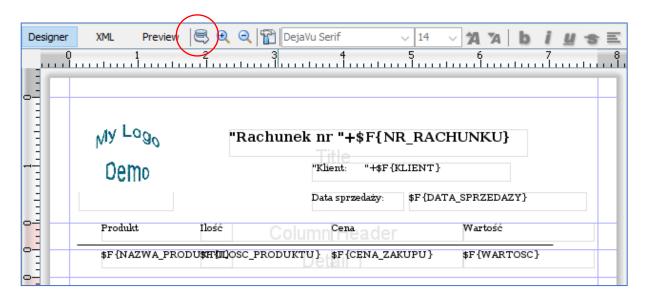
, gdzie perspektywa *bd4_transakcje* zawiera skonkatenowane nazwisko i imię klienta, datę transakcji oraz jej szczegóły.

Przykładowa postać raportu i kod szablonu mogą wyglądać tak:

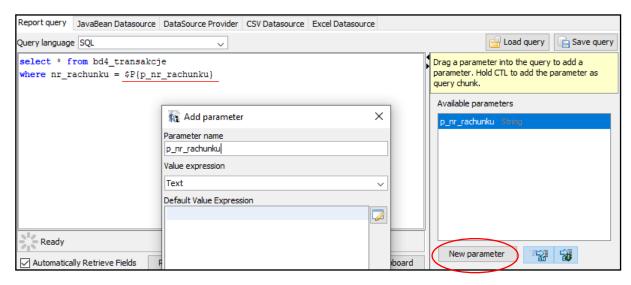

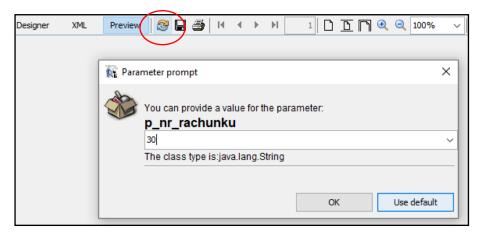
2. Należy zmodyfikować zdanie SQL tworzące raport. W tym celu należy wybrać ikonę źródła danych:

3. Na formularzu poprzez New Parametr dodać parametr p_nr_rachunku:

- , a następnie metodą Drag and Drop zmodyfikować zdanie select.
- 4. Wykonać podgląd rachunku (Preview) i wprowadzić istniejący w bazie numer rachunku:

Aby ponownie uruchomić generowanie raportu należy użyć ikony zaznaczonej czerwonym owalem na powyższym rysunku.

Należy zauważyć, że uruchamianie tego raportu w formacie pdf poza środowiskiem *iReport Designer* powoduje, że raport ma charakter statyczny, tzn. obrazuje stan ostatnio uruchamianego raportu w środowisku *iReport Designer*, tak pod względem wprowadzonego parametru, jak i szczegółów rachunku.

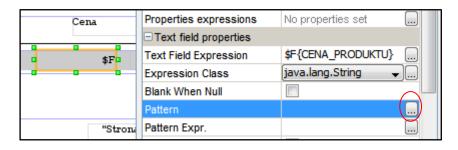
Powszechną techniką jest generowanie sparametryzowanych raportów w aplikacjach zaprojektowanych w różnych środowiskach programistycznych. Sposób łączenia projektu raportu, parametryzowania zdania select oraz generowania (drukowania) gotowego raportu jest zróżnicowany i zależy wyłącznie od sposobu tworzenia aplikacji .

VII. Końcowe modyfikacje

- 1. Na raporcie można zauważyć, że ilość danych w wierszu powoduje, że nie wszystkie kolumny wyświetlają się prawidłowo (na przykład kolumna z nazwiskiem i imieniem klienta). Można zmienić orientację raportu z *Portrait* na *Landscape* (należy w *Report Inspector* wskazać nazwę szablonu *Ewidencja_rachunkow* i we właściwościach odnaleźć właściwość *Orientation*).
- 2. Dokonać odpowiednich modyfikacji polegających głównie na rozszerzeniu wszystkich pól w sekcji *Detail 1* wraz z ich nagłówkami oraz zmianie długości linii i barwnego paska różnicującego kolejne pozycje zestawienia.
- 3. Przetestować dynamikę działania raportu poprzez wprowadzenie do bazy nowego rachunku oraz modyfikację istniejącego i wygenerowanie nowego raportu. Na przykład:

4. Pola zawierające cenę i wartość w każdym wierszu są typu tekstowego i dlatego są justowane standardowo do lewej strony. To, jak również format wyświetlania liczb, można zmienić.

Dla pola \$F{CENA PRODUKTU} właściwość Patttern przed zmianą jest nieustawiona:

, wybierając przycisk "..." można ustawić *Custom Format* na #,###.00 oraz dodatkowo właściwość *Horizontal Alignment* na *Right* (justowanie do prawej). Tę drugą właściwość można również ustawić wybierając odpowiednią ikonę nad pulpitem roboczym.

Podobnie uczynić z polem \$F{WARTOSC_RACHUNKU}. Ostateczny wygląd raportu się zmieni:

Cena	Wartość
50,00	200,00
150,00	300,00
125,00	125,00
150,00	1 350,00

5. Zakończyć pracę z iReport Designer.